

**Методичні вказівки
до вивчення дисципліни
”Психологія”
студентами заочної форми навчання**

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

Методичні вказівки
до вивчення дисципліни
”Психологія”
студентами заочної форми навчання

Вінниця
ВНТУ
2017

Рекомендовано до друку Методичною радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 8 від 20.03.2014 р.)

Рецензенти:

В. І. Ключко, доктор педагогічних наук, професор

А. І. Теклюк, кандидат філософських наук, доцент

Методичні вказівки до вивчення дисципліни "Психологія" студентами заочної форми навчання / уклад. М. Д. Пришак, Л. А. Мацко, В. А. Сіверський. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 47 с.

Методичні вказівки передбачається використовувати при виконанні контрольних робіт, підготовці до здачі заліків студентами заочної форми навчання.

Методичні вказівки розроблені відповідно до програми дисципліни "Психологія".

ЗМІСТ

1	Зміст курсу.	4
2	Творчі завдання.	6
2.1	Дослідження особливостей характеру особистості.	6
2.2	Визначення темпераменту особистості.	11
2.3	Визначення самооцінки особистості.	14
3	Питання для самоперевірки.	16
4	Тестові завдання для самоконтролю.	18
5	Короткий термінологічний словник.	22
6	Список основної літератури.	28
7	Контрольні роботи.	30
7.1	Рекомендації та вимоги до виконання контрольної роботи.	30
7.2	Варіанти контрольних робіт.	31
7.3	Список рекомендованої літератури.	36
7.4	Зразок титульного листа.	46

1 Зміст курсу

Тема 1. Предмет, структура та методи психології.

Історія психологічних вчень та предмет психології. Завдання та предмет курсу "Психологія". Значення психологічних та педагогічних знань в діяльності людини. Визначення предмета. Етапи розвитку психологічних знань. Зв'язок психології з іншими науками. Структура психологічної науки. Основні методи науково-психологічних досліджень, їх використання, позитивні сторони та недоліки.

Тема 2. Психологія особистості. Сучасні психологічні теорії особистості. Самооцінка.

Визначення понять "людина", "індивід", "індивідуальність", "особистість". Сучасні психологічні теорії особистості. Психоаналіз (фрейдизм, неофрейдизм). Біхевіоризм. Гуманістична психологія особистості. Трансперсональні теорії особистості. Гештальтпсихологія. Когнітивна психологія. Структурний та трансактний аналіз Е. Берна. Самооцінка особистості. Психологічні та педагогічні аспекти формування та зміни самооцінки особистості

Тема 3. Пізнавальні процеси психіки.

Структура основних форм прояву психіки особистості та їх взаємодії. Пізнавальні процеси психіки особистості. Відчуття, сприймання як початкові рівні пізнання. Мислення. Індивідуальні особливості мислення. Пам'ять. Види пам'яті. Увага. Властивості уваги. Уява. Значення уяви у формуванні творчої особистості. Мова та її значення у спілкуванні.

Тема 4. Емоційні та вольові процеси психіки.

Регулятивна функція психіки. Емоції та почуття. Природа і функції емоційних явищ. Феноменологія емоційних явищ. Властивості емоційних явищ. Воля. Розвиток волі. Природа та функції волі. Феноменологія волі.

Тема 5. Психологічні стани та властивості психіки.

Психічні стани особистості та їх види. Стрес. Засоби подолання стресу. Психічні властивості особистості та їх види. Темперамент. Характеристика типів темпераменту. Характер особистості. Акцентуації характеру. Задатки і здібності особистості.

Тема 6. Соціальна психологія. Вчення про соціальні групи.

Поняття соціальної групи. Класифікація груп. Рівні розвитку груп. Колектив. Класифікація груп.

Тема 7. Соціально-психологічні аспекти взаємовідносин в соціальних групах.

Поняття спілкування. Вербальна та невербальна комунікації. Спілкування і взаєморозуміння.

Лідерство та керівництво. Типи лідерства.

Соціально-психологічний клімат соціальної групи.

Тема 8. Конфлікти.

Поняття конфлікту. Види конфлікту. Стадії (етапи) конфлікту. Методики аналізу та вирішення конфліктів.

2 Творчі завдання

2.1 Дослідження особливостей характеру особистості (тест Г. Айзенка "Ваш характер")

Мета роботи: навчитися досліджувати деякі особливості характеру особистості, визначаючи рівень екстраверсії – інтроверсії, емоційної стабільності – нестабільності.

Використані матеріали: 1) тест Г. Айзенка "Ваш характер"; 2) ключ до тесту.

Хід роботи

1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом.
2. Одержати тест Г. Айзенка "Ваш характер", за допомогою якого проводиться дослідження (таблиця 1.1).
3. На запропоновані запитання дати відповіді. Відповідаючи на запитання, потрібно ставити "так" (+) у випадку позитивної відповіді, "ні" (-) – у випадку негативної.
4. Одержані показники порівняти з ключем і отримати показники екстраверсії – інтроверсії, емоційної стабільності – нестабільності та здійснити їх інтерпретацію.
5. Побудувати систему координат інтроверсії – екстраверсії, емоційної стабільності – нестабільності і знайти на ній координату рівня екстраверсії – інтроверсії, емоційної стабільності – нестабільності даної особи.

Проведення дослідження

Тест Г. Айзенка "Ваш характер"

1. Дати відповіді на запитання, ставлячи "так" (+) у випадку позитивної відповіді, "ні" (-) – у випадку негативної.

Таблиця 1.1

Зміст тверджень		Так	Ні
1.	Ви часто відчуваєте потяг до нових вражень, потребу отримувати сильні відчуття?		
2.	Ви часто потребуєте друзів, які зможуть вас зрозуміти, підтримати, виявити співчуття?		
3.	Ви вважаєте себе безтурботною людиною?		
4.	Вам дуже важко відмовитися від своїх намірів?		
5.	Ви обмірковуєте свої справи неквапливо і вважаєте за потрібне задуматися, перш ніж діяти?		

Продовження таблиці 1.1

	Зміст тверджень	Так	Ні
6.	Ви обмірковуєте свої справи неквапливо і вважаєте за потрібне задуматися, перш ніж діяти?		
7.	Ви завжди дотримуєтеся своїх обіцянок, навіть якщо це вам не вигідно?		
8.	У вас часто бувають спади і піднесення настрою?		
9.	Ви швидко дієте й говорите і не витрачаєте багато часу на обдумування?		
10.	У вас виникало коли-небудь почуття, що ви нещасна людина, хоча ніякої вагомої причини для цього не було?		
11.	Ви здатні побитися об заклад на будь-що?		
12.	Ви ніяковієте, коли прагнете познайомитися з людиною протилежної статі, яка вам до вподоби?		
13.	Чи буває так, що, розгнівавшись, ви втрачаєте витримку?		
14.	Ви часто дієте необмірковано, спонтанно, під впливом моменту?		
15.	Вас часто непокоїть думка про те, що вам не варто було щось робити чи казати?		
16.	Вам цікавіше читати книги ніж спілкуватися із людьми?		
17.	Вас легко образити?		
18.	Ви любляете часто бувати в компанії?		
19.	Вам спадає на думку таке, чим не хотілося б ділитися з іншими людьми?		
20.	Чи правда, що інколи ви настільки сповнені енергією, що все "горить" у руках, а інколи відчуваєте сильну млявість?		
21.	Ви намагаєтеся обмежити коло своїх знайомств кількома найближчими друзями?		
22.	Ви багато мрієте?		
23.	Коли на вас кричать, ви відповідаєте в такий самий спосіб?		
24.	Вас часто гнітить почуття провини?		
25.	Всі ваші звички позитивні та бажані?		
26.	Ви здатні дати волю почуттям і добре повеселитися в галасливій компанії?		
27.	Чи можна сказати, що нерви у вас часто бувають вкрай напруженими?		
28.	Вас вважають людиною жвавою і веселою?		

Продовження таблиці 1.1

	Зміст тверджень	Так	Ні
29.	Після того, як справу зроблено, ви часто повертаєтесь до неї подумки і гадаєте, що могли б зробити краще?		
30.	Ви зазвичай мовчазні та стримані, коли знаходитесь серед людей?		
31.	Ви передаєте плітки?		
32.	У вас буває безсоння від напливу хаотичних думок?		
33.	Вам простіше і легше прочитати те, що вас цікавить, у книзі, навіть коли про це легко дізнатись у друзів?		
34.	Чи буває у вас сильне серцебиття не через фізичні причини?		
35.	Вам подобається робота, яка потребує пильної уваги?		
36.	У вас бувають напади тремтіння?		
37.	Ви завжди говорите про знайомих людей тільки добре навіть тоді, коли впевнені, що вони про це не дізнаються?		
38.	Вам неприємно бувати в компанії, де постійно кепкують один з одного?		
39.	Чи правда, що ви дратівливі?		
40.	Вам подобається робота, яка потребує швидкості дій?		
41.	Вам часто не дають спокою думки про різні неприємності, які могли б статися?		
42.	Ви неквапливі в рухах?		
43.	Ви коли-небудь запізнювалися на побачення чи на роботу?		
44.	Ви часто бачите страшні сновидіння?		
45.	Чи правда, що ви так любите поговорити, що ніколи не пропустите нагоди побалакати із незнайомою людиною?		
46.	Вас непокоять будь-які болі?		
47.	Вас засмутило би, якби ви довго не могли бачитися зі своїми друзями?		
48.	Ви можете назвати себе нервовою людиною?		
49.	Чи є серед ваших знайомих такі, котрі вам явно не подобаються?		
50.	Вас зачіпає критика ваших вад або роботи?		
51.	Ви могли б сказати, що ви – впевнена в собі людина?		
52.	Вам важко отримувати справжнє задоволення від вечірки?		

Продовження таблиці 1.1

Зміст тверджень		Так	Ні
53.	Вас непокоїть почуття, що ви чимось гірші від інших?		
54.	Ви зумієте внести позитивні зміни в нудну компанію?		
55.	Чи буває так, що ви говорите про щось, чого зовсім не знаєте?		
56.	Ви піклуєтесь про власне здоров'я?		
57.	Ви любите кепкувати з інших?		
58.	Ви страждаєте від безсоння?		

2. Необхідно за кожним показником порахувати суму балів, нараховуючи по одному балу за кожну відповідь, яка збігається з ключем, таким чином отримати показники за кожною з трьох шкал.

2.1 Опрацювати результати за шкалою "Щирість".

Щирість: відповіді "так" на запитання 6, 24, 36; відповіді "ні" на запитання 12, 18, 30, 42, 48, 54.

Якщо цей показник перевищує 5 балів, то можна стверджувати, що ви, на жаль, не були щирі у відповідях на запитання тесту.

Відзначимо, що в даному разі мова йде тільки про міру щирості у відповідях на запитання тесту, але ні в якому разі не про нещирість, як особистісну характеристику.

2.2. Опрацювати результати за шкалою "Екстраверсія – інтроверсія".

Екстраверсія – інтроверсія: відповіді "так" на запитання 1, 3, 8, 10, 13, 17, 22, 25, 27, 39, 44, 46, 49, 53, 56; відповіді "ні" на запитання: 5, 15, 20, 29, 32, 34, 37, 41, 51.

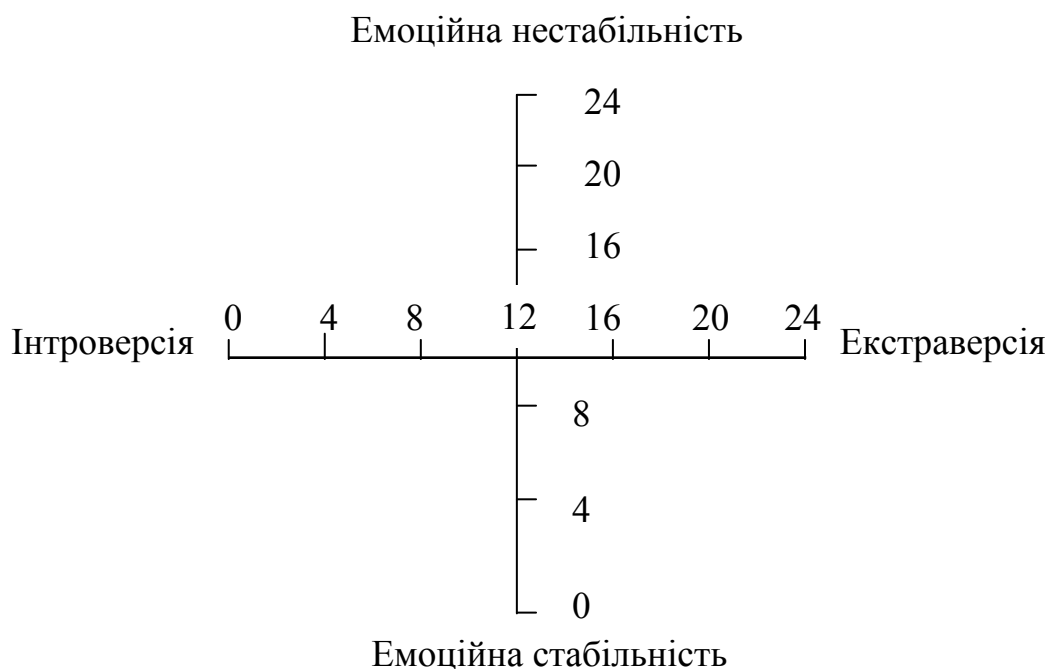
Показник "екстраверсія – інтроверсія" характеризує індивідуально-психологічну орієнтацію людини на світ зовнішніх об'єктів (екстраверсія) або на внутрішній суб'єктивний світ (інтроверсія).

2.3. Опрацювати результати за шкалою "Емоційна стабільність – нестабільність".

Емоційна стабільність–нестабільність: відповіді "так" на запитання 2, 4, 7, 9, 11, 14, 16, 19, 21, 23, 26, 28, 31, 33, 35, 38, 40, 43, 45, 47, 50, 52, 55, 57; відповіді "ні" не враховуються.

3. Побудувати систему координат інтроверсії – екстраверсії, емоційної стабільності – нестабільності і знайти на ній координату рівня

екстраверсії – інтроверсії, емоційної стабільності – нестабільності даної особи (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 – Шкали інтроверсії – екстраверсії, емоційної стабільності – нестабільності

Дослідження рівня екстраверсії – інтроверсії та емоційної стабільності – нестабільності дає можливість в першому наближенні визначити тип темпераменту і деякі риси людей, що належать до кожного з чотирьох типів темпераменту. Це можливо, якщо у людини домінує певний тип темпераменту.

Але для детальнішого та всебічнішого дослідження пропонується методика "Визначення темпераменту особистості", що наводиться далі.

Контрольні запитання

1. Які якості характеру притаманні екстраверту? Інтроверту? В чому і якою мірою вони виявляються в даній особі? Як виявляються ці якості в повсякденному спілкуванні, в навчанні, майбутній професійній діяльності, сімейному житті?
2. Які якості характеру виявляє емоційно стабільна людина? емоційно нестабільна? В чому і якою мірою це притаманно конкретній особі (Вам)? Як виявляються ці якості в повсякденному спілкуванні, в навчанні, в майбутній професійній діяльності?
3. Як змінилося Ваше уявлення про себе та інших після виконання даної роботи?

2.2 Визначення темпераменту особистості

Мета роботи: навчитися визначати показники темпераменту особи.

Використані матеріали: 1) інструкція для визначення темпераменту за допомогою "паспортів" темпераменту; 2) "паспорти" темпераментів.

Хід роботи:

1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом.
2. Одержати методику "Визначення темпераменту особистості".
3. В переліку якостей, що складають "паспорт" кожного з чотирьох темпераментів, відзначити якості, які притаманні даній особі.
4. Підрахувати кількість відмічених рис для кожного з типів темпераменту.
5. Підрахувати загальну кількість рис для всіх типів темпераменту.
6. Одержані показники підставити в формулу темпераменту (2.1) і підрахувати кількісні показники кожного з типів темпераменту.

Проведення дослідження

1. Це завдання можна виконувати для вивчення самого себе та інших. Тест містить "паспорти" темпераментів, які складаються з переліку рис, притаманних представникам кожного з чотирьох типів темпераменту. Слід відповідати, виходячи з того, як Ви поведетеся у повсякденному житті, а не в якихось екстремальних умовах.

Відмітьте знаком "+" ті риси в "паспорті" темпераменту, які характерні для вашої вдачі.

Паспорти темпераментів

I. Ви: 1) непосидючі, метушливі; 2) нестримані, запальні; 3) нетерплячі; 4) різкі і прямолінійні у відносинах з людьми; 5) рішучі й ініціативні; 6) вперті; 7) влучні у суперечках; 8) працюєте поривами; 9) схильні до ризику; 10) незлопам'ятні; 11) маєте швидку, пристрасну, з плутаними інтонаціями мову; 12) невірноважені і схильні до гарячковості; 13) агресивні; 14) нетерплячі до вад; 15) маєте виразну міміку; 16) здатні швидко діяти і щось вирішувати; 17) невтомно прагнете до нового; 18) у Вас різкі, поривчасті рухи; 19) наполегливі в досягненні поставленої мети; 20) схильні до різких змін настрою.

II. Ви: 1) веселі, життєрадісні; 2) енергійні та ділові; 3) часто не доводите розпочату справу до кінця; 4) схильні переоцінювати себе; 5) здатні швидко схоплювати нове; 6) непостійні в інтересах і нахилах; 7) легко переживаєте поразки; 8) без труднощів пристосовуєтесь до різних обставин; 9) із задоволенням беретесь за будь-яку нову справу; 10) легко залишаєте справу, якщо вона перестала Вас цікавити; 11) швидко включаєтесь у нову роботу і так само швидко переключаєтесь з однієї справи до іншої; 12) для Вас обтяжливі одноманітність, буденна, клопітка робота; 13) Ви товариські та чуйні, не відчуваєте скутості у стосунках з новими для Вас людьми; 14) витривалі та працездатні; 15) володієте голосною, швидкою, чіткою мовою, яка супроводжується жвавими жестами і виразною мімікою; 16) зберігаєте самовладання в раптовій, складній ситуації; 17) маєте завжди бадьорий настрій; 18) швидко засинаєте і прокидаєтесь; 19) буваєте незібрані, виявляєте поспішність в рішеннях; 20) часто відволікаєтесь, схильні до поверхневості.

III. Ви: 1) спокійні та холонокровні; 2) послідовні, серйозні в справах; 3) обачні і розважливі; 4) вмієте чекати; 5) мовчазні і не любите зайвих балачок; 6) маєте спокійну, врівноважену мову із зупинками, без особливих емоцій, жестикуляції і міміки; 7) стримані і терплячі; 8) доводите розпочату справу до кінця; 9) не розтрачуєте даремно сили; 10) суворо дотримуєтесь встановленого розпорядку життя, системи в роботі; 11) легко стримуєте пориви; 12) не берете близько до серця похвалу чи засудження; 13) незлобліві, поблажливо ставитесь до критики на свою адресу; 14) постійні в своїх стосунках та інтересах; 15) повільно втягуєтесь в роботу і переключаєтесь з однієї справи до іншої; 16) рівні у відносинах з людьми; 17) любите охайність та порядок у всьому; 18) важко пристосовуєтесь до нових обставин; 19) маєте витримку; 20) дещо повільні.

IV. Ви: 1) сором'язливі; 2) губитесь в нових обставинах; 3) важко встановлюєте контакт з незнайомими людьми; 4) не вірите в свої сили; 5) легко переносите самотність; 6) відчуваєте пригніченість і розгубленість при невдачах; 7) схильні заглиблюватися в себе; 8) швидко втомлюєтесь; 9) маєте слабку, тиху мову, що іноді переходить у шепіт; 10) мимоволі пристосовуєтесь до характеру співрозмовника; 11) вразливі до сліз; 12) ставите високі вимоги до себе та інших; 13) надзвичайно сприйнятливі до похвали чи засудження; 14) схильні до підозр;

15) хворобливо чутливі і легко вразливі; 16) надмірно образливі; 17) замкнуті та відлюдкуваті, не ділитися ні з ким своїми думками; 18) малоактивні, несміливі; 19) покірні; 20) прагнете викликати співчуття і допомогу оточуючих.

Не забувайте, що це ваша суб'єктивна оцінка самого себе.

Паспорти відповідають темпераментам: I – холеричному; II – сангвінічному; III – флегматичному; IV – меланхолічному.

2. Визначте свій темперамент за формулою:

$$\Phi_T = X\left(\frac{A_x}{A} \times 100\%\right) + C\left(\frac{A_c}{A} \times 100\%\right) + \Phi\left(\frac{A_\phi}{A} \times 100\%\right) + M\left(\frac{A_m}{A} \times 100\%\right), \quad (2.1)$$

де Φ_T – значення темпераменту; X – холеричний темперамент; C – сангвінічний темперамент; Φ – флегматичний темперамент; M – меланхолічний темперамент; A – загальна кількість плюсів за всіма типами; A_x – число плюсів у ”паспорті” холерика; A_c – число плюсів у ”паспорті” сангвініка; A_ϕ – число плюсів у ”паспорті” флегматика; A_m – число плюсів у ”паспорті” меланхоліка.

Кінцевий вигляд формула може мати, наприклад, такий:

$$\Phi_T = X-35\% + C-30\% + \Phi-14\% + M-21\%.$$

Це означає, що даний темперамент на 35% – холеричний, на 30% – сангвінічний, на 14% – флегматичний і на 21% – меланхолічний.

Оцінна шкала

Якщо кількість позитивних відповідей за одним з типів темпераменту складає 40% і більше, це означає, що даний тип темпераменту для Вас є домінуючим. Якщо цей результат складає 30–39%, то риси даного типу виявлені у Вас досить сильно, якщо 20–29% – риси даного типу виявлені середньо. При результаті 10–19% можна стверджувати, що риси цього типу темпераменту виявлені у Вас незначною мірою.

Контрольні запитання

1. Який або які типи темпераменту є у Вас домінуючими, які виявляються значною мірою, які наявні в незначній мірі? Як виявляються (або можуть виявлятися) якості Вашого типу темпераменту в навчанні? в майбутній професійній діяльності?
2. Які види професійної діяльності підходять і які не підходять людині з вашим типом темпераменту?

3. Як виявляються або можуть виявлятися особливості Вашого темпераменту в спілкуванні (сім'я, дружня компанія, академічна група)? Яким має бути для Вас ідеальний партнер для ситуацій тривалого спілкування (друг, чоловік, дружина)?
4. Наведіть приклади (з життя, з художньої літератури, кінофільмів) людей, у яких би яскраво виявились риси кожного з чотирьох типів темпераменту.

2.3 Визначення самооцінки особистості

Мета роботи: навчитися визначати самооцінку власної особи.

Використані матеріали: методика визначення рівня самооцінки

Хід роботи

1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом.
2. Виконати дослідження.

Проведення дослідження

Тест "Самооцінка особистості"

1. Якості особистості поділити, виходячи з оцінки людини, на ті, що ви вважає притаманними власному ідеалу (перелік "Мій ідеал"), та ті, які у вашому ідеалі відсутні (перелік "Не ідеал").

Перелік якостей особистості

1. Акуратність	11. Заздрість	21. Нестриманість	31. Сором'язливість
2. Безтурботність	12. Захопленість	22. Образливість	32. Стриманість
3. Боягузливість	13. Злопам'ятство	23. Обережність	33. Терпимість
4. Вередливість	14. Легковір'я	24. Педантичність	34. Турботливість
5. Вишуканість	15. Мрійливість	25. Повільність	35. Упертість
6. Гордість	16. Наполегливість	26. Поміркованість	36. Холодність
7. Грубість	17. Ніжність	27. Поступливість	37. Чарівність
8. Жалісливість	18. Невимушеність	28. Рішучість	38. Чуйність
9. Жвавність	19. Нервовість	29. Розв'язність	39. Щирість
10. Життєрадісність	20. Нерішучість	30. Самозабуття	40. Ентузіазм

2. В переліку "Мій ідеал" відмітити якості, які, як вважає людина, у неї є реально за принципом "так – ні", незалежно від рівня розвиненості

якості. В переліку "Не ідеал" відмітити будь-якою позначкою якості, яких у людини немає, теж за принципом "так – ні".

3. Підрахувати загальну кількість відмічених якостей як у першому, так і в другому переліку (P).

4. Визначити коефіцієнт самооцінки, поділивши одержану суму (P) на загальну кількість якостей (40) (дивись перелік якостей особистості):

$$K_c = P / 40,$$

де K_c – коефіцієнт самооцінки.

5. Результати порівняти з оцінною шкалою.

Оцінна шкала

Якщо Ви одержите коефіцієнт від 0,4 до 0,6 – значить самооцінка адекватна, Ви самокритичні і не переоцінюєте себе.

Якщо одержите коефіцієнт від 0 до 0,4, це свідчить про недооцінку своєї особистості, про підвищену критичність.

Якщо коефіцієнт від 0,6 до 1, це говорить про переоцінку своєї особистості, некритичне ставлення до себе.

Контрольні питання

1. Виходячи з одержаного результату, охарактеризуйте основні вияви даного рівня самооцінки в поведінці людини в цілому.
2. Як виявляється результат самооцінки в навчанні?
3. Як він може виявитися в професійній діяльності?
4. Як виявляється раніше визначений рівень самооцінки в спілкуванні (сім'я, дружня компанія, студентська група)?
5. Як пов'язані рівень самооцінки і прагнення до лідерства у спілкуванні?
6. Виходячи з Вашого коефіцієнта самооцінки, спрогнозуйте, як будуть складатися Ваші стосунки з людьми, які мають інші показники самооцінки.
7. Яким, виходячи з рівня самооцінки, має бути майбутній партнер для ситуації тривалого спілкування (друг, чоловік, дружина)?
8. Навести приклади (з життя, з художньої літератури) людей, що мають кожний з трьох рівнів самооцінки.

3 Питання для самоперевірки

1. Необхідність психологічних знань. Психологічна культура особистості.
2. Етапи розвитку психологічних знань.
3. Предмет психології. Визначення понять "психіка", "психологія".
4. Галузі психології.
5. Методи психологічного дослідження. Метод спостереження. Види спостережень. Використання методу спостереження, його позитивні сторони та недоліки.
6. Методи психологічного дослідження. Метод опитування. Види опитування. Використання методу опитування, його позитивні сторони та недоліки.
7. Методи психологічного дослідження. Метод тестування. Тести. Використання методу тестування, його позитивні сторони та недоліки.
8. Методи психологічного дослідження. Експериментальний метод. Види експериментів. Використання експериментального методу, його позитивні сторони та недоліки.
9. Дати визначення понять "людина", "індивід", "індивідуальність", "особистість". Навести приклади.
10. Сучасні психологічні теорії. Загальна характеристика.
11. Фрейдизм як психологічна теорія особистості. Психоаналіз.
12. Неофрейдизм. Теорія особистості К. Юнга.
13. Неофрейдизм. Теорія особистості Е. Фромма.
14. Біхевіоризм як психологічна теорія особистості.
15. Гуманістичні теорії особистості.
16. Ієрархія потреб людини (ступені розвитку) за А. Маслоу. Самоактуалізація особистості.
17. Трансперсональні теорії особистості.
18. Структурний аналіз особистості Е. Берна.
19. Трансакційний аналіз особистості Е. Берна. Види трансакції. Навести приклади.
20. Форми прояву психіки. Дати загальний аналіз структури форм прояву психіки та їх взаємодії.
21. Відчуття, сприймання, мислення як форми та рівні пізнання.
22. Пам'ять. Види пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті.
23. Увага. Види уваги. Властивості уваги.
24. Мислення. Види та механізми мислення. Індивідуальні властивості мислення.

25. Увага. Види та властивості уваги.
26. Уява. Значення уяви у формуванні творчої особистості.
27. Мова та мовлення.
28. Емоційні процеси психіки особистості. Емоції та почуття.
29. Вольові процеси психіки особистості. Воля.
30. Інтроверсія та екстраверсія. Дати їх означення та охарактеризувати їх вплив на формування психологічних властивостей особистості.
31. Темперамент особистості. Формування темпераменту, виходячи із властивостей протікання нервових процесів гальмування і збудження.
32. Темперамент особистості. Охарактеризувати темперамент холерика, виходячи із властивостей протікання нервових процесів збудження і гальмування.
33. Темперамент особистості. Охарактеризувати темперамент сангвініка, виходячи із властивостей протікання нервових процесів збудження і гальмування.
34. Темперамент особистості. Охарактеризувати темперамент флегматика, виходячи із властивостей протікання нервових процесів збудження і гальмування.
35. Темперамент особистості. Охарактеризувати темперамент меланхоліка, виходячи із властивостей протікання нервових процесів збудження і гальмування.
36. Характер особистості.
37. Акцентуації характеру та їх прояв у поведінці особистості.
38. Задатки та здібності.
39. Самооцінка особистості.
40. Соціальна психологія. Предмет соціальної психології.
41. Соціальна група. Види груп.
42. Рівні розвитку груп.
43. Рівні розвитку груп. Колектив.
44. Лідерство та керівництво. Типи лідерства.
45. Стилi керівництва.
46. Соціально-психологічний клімат в колективі. Соціометрія.
47. Поняття конфлікту. Види конфліктів.
48. Конструктивні та деструктивні конфлікти.
49. Причини міжособистісних конфліктів.
50. Динаміка конфлікту (стадії конфліктів).
51. Способи управління конфліктом.
52. Методика вирішення конфлікту.

4 Тестові завдання для самоконтролю

Варіант I

1. Давньогрецький філософ, який вперше висунув ідею про нероздільність душі і тіла, відповідно поглядам якого душа не має тіла, вона є формою живого тіла, причиною і метою всіх життєвих функцій, головна з яких – реалізувати біологічну сутність організму, це:

- а) Платон;
- б) Аристотель;
- в) Піфагор;
- г) Демокріт;
- д) Протагор

2. Напрямок психології, у межах якого увага зверталася у першу чергу на вивчення неусвідомлюваних психічних процесів, це:

- а) біхевіоризм;
- б) гуманістична психологія;
- в) психоаналіз;
- г) когнітивна психологія;
- д) гештальтпсихологія.

4. Формами пізнавального психічного процесу є:

- а) почуття;
- б) характер;
- в) уява;
- г) воля;
- д) здібності.

5. Цілісне відображення у свідомості людини предметів, явищ, що виникають при безпосередній дії фізичних подразників на рецепторні поверхні органів чуттів, це:

- а) відчуття;
- б) сприймання;
- в) мислення;
- г) пам'ять;
- д) уява.

9. Тип спілкування, пов'язаний з прихованою дією на партнера по спілкуванню, називають:

- а) комунікативним;
- б) імперативним;
- в) діалогічним;
- г) маніпулятивним;

- д) актуалізованим.
10. Спосіб поведінки в конфлікті направлений на вирішення конфлікту:
- а) ухилення від конфлікту;
  - б) перемога в конфлікті;
  - в) співробітництво;
  - г) компроміс;
  - д) згладжування конфлікту.

Варіант II

1. У перекладі з грецької термін "психологія" означає:
- а) вчення про душу;
  - б) вчення про психіку;
  - в) вчення про свідомість;
  - г) вчення про поведінку;
  - д) вчення про несвідоме.
2. Давньогрецький філософ-матеріаліст, якому належить думка про те, що душа людини є різновидом матерії, тілесним утворенням, яке складається з шароподібних, мілких і найбільш рухомих атомів, це:
- а) Платон;
  - б) Аристотель;
  - в) Демокріт;
  - г) Піфагор;
  - д) Протагор.
3. Напрямок психології, прихильники якого вважають, що психологія буде мати право називатися наукою якщо буде застосовувати об'єктивні експериментальні методи вивчення (об'єктивно можна вивчати лише поведінку людини), має назву:
- а) гештальтпсихологія;
  - б) біхевіоризм;
  - в) гуманістична психологія;
  - г) когнітивна психологія;
  - д) психоаналіз.
4. На необхідності актуалізації якого "інстинкту" наполягає в своїй теорії психоаналізу Е. Фромм:
- а) сексуального;
  - б) страху;
  - в) агресії;
  - г) любові;
  - д) гідності.

5. Формами пізнавального психічного процесу є:
- а) пам'ять;
  - б) почуття;
  - в) характер;
  - г) воля;
  - д) здібності.
6. Відображення у свідомості людини окремих сторін предметів, явищ, що виникають при безпосередній дії фізичних подразників на рецепторні поверхні органів чуттів, це:
- а) відчуття;
  - б) увага;
  - в) мислення;
  - г) пам'ять;
  - д) сприймання.
7. Темперамент особистості – це результат...
- а) виховання;
  - б) впливу зовнішнього середовища;
  - в) навчання;
  - г) самовиховання;
  - д) типу нервової системи.
9. Будь-яка реальна або уявна група, із стандартами і нормами якої ідентифікує себе індивід, називається:
- а) малою;
  - б) референтною;
  - в) тимчасовою;
  - г) первинною;
  - д) формальною.
10. Асертивність особистості це:
- а) здатність долати перешкоди;
  - б) неконфліктність особистості;
  - в) властивість темпераменту;
  - в) стиль керівництва;
  - г) форма пізнавального процесу.

Варіант III

1. Філософ-ідеаліст Давньої Греції, якому належить думка про те, що душа – це щось божественне і суттєво відрізняється від тіла, існує перш ніж вступає у поєднання із тілом, є образом і продовженням світової душі, це:
- а) Аристотель;

- б) Платон;
  - в) Демокрит;
  - г) Лукрецій;
  - д) Протагор.
4. Напрямок психології, предметом вивчення якого є здорова, творча особистість, метою якої є самоздійснення, самоактуалізація, це:
- а) когнітивна психологія;
  - б) гуманістична психологія;
  - в) трансперсональна психологія;
  - г) психоаналіз;
  - д) гештальтпсихологія.
6. Процес пізнавальної діяльності індивіда, що характеризується узагальненим, опосередкованим відображенням дійсності, це:
- а) сприймання;
  - б) відчуття;
  - в) мислення;
  - г) психологічний стан;
  - д) уява.
8. Найвищою потребою особистості А. Маслоу вважає:
- а) потребу в любові;
  - б) соціальні потреби;
  - в) потребу в самоактуалізації;
  - г) потребу в безпеці;
  - д) потребу у визнанні.
9. Поняття "сублімація" в психоаналізі визначається як:
- а) витіснення інстинктів;
  - б) розвиток свідомості;
  - в) перерозподіл енергії;
  - г) тлумачення сновачень;
  - д) спосіб лікування.
10. Спілкування, що відбувається за допомогою міміки, жестів:
- а) вербальне;
  - б) асоціативне;
  - в) мовленнєве;
  - г) невербальне;
  - г) фізіологічне.

5 Короткий термінологічний словник

Асертивність (assertion) – визначається як ”неконфліктна поведінка”, ”уміння вирішувати конфлікти”, поведінка людини (включаючи конфліктні ситуації) на основі таких якостей: 1) повага до себе, почуття власної гідності, чесність, протидія маніпуляції; 2) повага до інших, дружелюбність, визнання права інших на власну точку зору, позицію; невикористання стосовно інших маніпулятивних технологій; 3) використання при вирішенні конфліктних ситуацій принципу співробітництва.

Біхевіоризм (behaviourism) (з англ. behaviour – поведінка) – напрям в американській психології ХХ ст., який зводить психіку до різних форм поведінки як сукупності реакцій організму на стимули зовнішнього середовища. Тому особистість в цій теорії – це сукупність реакцій поведінки, які притаманні даній людині, це організована і відносно стійка система навиків. Формула ”стимул – реакція” (S – R) провідна в біхевіоризмі.

Відчуття (feeling, sensation) – психічний процес, що полягає у відображенні мозком окремих властивостей та якостей предметів і явищ об’єктивного світу, а також станів організму при безпосередньому впливі подразників на відповідні органи чуттів.

Воля (will) – внутрішня активність особистості, пов’язана з вибором мотивів, цілепокладанням, прагненням до досягнення мети, зусиллям до подолання перешкод, мобілізацією внутрішньої напруженості, здатністю регулювати спонукання, можливістю приймати рішення та гальмувати поведінкові реакції.

Вольовий процес (will process) – психічний процес свідомої і цілеспрямованої регуляції людиною своєї діяльності та поведінки з метою досягнення бажаної мети.

Гуманістична психологічна теорія (humanistic psychological theory) – (від лат. humanus – людський) – напрям в сучасній психології (виник в 50-ті роки ХХ ст.). Теорія названа гуманістичною, тому що визнає своїм предметом особистість як унікальну цілісну систему, яка є не чимось заданим, а відкритою можливістю самоактуалізації, яка базується на вірі і можливості розквіту кожної людини, якщо дати їй можливість вибирати свою долю і направляти її.

Демократичний стиль керівництва (democratic style of management) – стиль базується на колегіальності прийняття рішень, врахуванні думок і, по можливості, побажань підлеглих, передачі частини повноважень підлеглим; стиль заохочення, ініціативи.

Душа (soul) – внутрішній світ людини, частина людської особистості, що є центром її духовного життя.

Екстраверсія (extraversion) (від лат. extra – назовні, versio – направляю) – спрямованість, в силу організації нервових процесів, відчуттів, переживань та інтересів індивіда, до зовнішнього світу. Осіб, для яких характерна екстраверсія, називають екстравертами.

Емоції (emotions) – це особливий клас психічних явищ, що відображає у формі безпосереднього, швидкоплинного переживання важливість для життєдіяльності індивіда певних явищ і ситуацій, які діють на нього.

Емоційні процеси (emotional processes) – специфічна форма психічного відображення суб'єктивного ставлення людини до предметів або явищ у формі безпосереднього переживання, приємного чи неприємного.

Загальна психологія (general psychology) – вивчає ґрунтовні психологічні закономірності, формулює теоретичні засади та принципи психологічної науки, її понятійний і категоріальний апарати, систематизує і узагальнює емпіричний матеріал психологічних досліджень.

Здібності (abilities) – психічні властивості індивіда, які є передумовою успішного виконання певних видів діяльності (набуття знань, умінь і навичок; використання їх у діяльності). Здібності є результатом розвитку задатків.

Індивід (individual) – біологічний організм, носій загальних спадкових якостей біологічного виду "людина"; представник людського роду – homo sapiens.

Індивідуальність (individuality) – неповторне співвідношення особистих рис та особливостей людини (характер, темперамент, здібності, особливості протікання психічних процесів, сукупність почуттів тощо), що утворюють її своєрідність, відмінність від інших людей. І. – особлива і не схожа на інших людина в повноті її фізичних та духовних якостей.

Інтроверсія (introversion) (від лат. intro – всередину, versio – повертати) – спрямованість, в силу організації нервових процесів, відчуттів, переживань та інтересів індивіда, на свій власний внутрішній світ. Осіб, для яких характерна інтроверсія, називають інтровертами.

Колектив (staff) – соціальна група вищого рівня розвитку з певною організаційною структурою, що поєднана цілями спільної суспільно-корисної діяльності і має складну динаміку формальних та неформальних стосунків. Діяльність членів колективу визначається особистісно значимими і соціально визнаними цінностями.

Конфлікт (conflict) (з лат. conflictus – зіткнення) – особливий вид

взаємодії, в основі якого лежать протилежні і несумісні цілі, інтереси, типи поведінки людей та соціальних груп, які супроводжуються негативними психологічними проявами.

Ліберальний (номінальний) стиль керівництва (liberal style of management) – базується на тому, що роль керівника при прийнятті рішень стає номінальною, вказівки не даються, керують підлеглі, діє принцип "своя людина".

Методи наукових досліджень (methods of the scientific researches) – це шлях досліджень, спосіб пізнання, прийоми і засоби, за допомогою яких здобуваються факти, використовувані для доведення положень, з яких, у свою чергу, складається наукова теорія. Основними методами у психології та педагогіці є спостереження, опитування, тестування, експеримент.

Мислення (thinking) – процес опосередкованого та узагальненого відображення свідомістю людини предметів і явищ об'єктивної дійсності в їхніх істотних властивостях, зв'язках і відносинах; вища форма відображення дійсності у психіці.

Мова (language) – суспільно зумовлена система словесних знаків, яка слугує засобом спілкування в певному суспільстві.

Мовлення (speech) – процес спілкування засобами мови, мова в дії.

Особистість (personality) – соціально-психологічна сутність людини, яка формується в результаті засвоєння індивідом суспільних форм свідомості і поведінки, суспільно-історичного досвіду людства. Особистістю ми стаємо під впливом суспільства, виховання, навчання, взаємодії, спілкування тощо. О. – ступінь привласнення людиною соціальної сутності. О. – соціальний індивід.

Пам'ять (memory) – пізнавальний психічний процес сприймання, запам'ятовування, збереження, відтворення і забування індивідом свого досвіду.

Педагогічна психологія (pedagogic psychology) – галузь психології, яка вивчає психологічні основи педагогічного процесу (процесу навчання і виховання). У педагогічній психології вирізняють психологію виховання дітей дошкільного віку (дошкільна психологія), психологію навчання і виховання у шкільному віці, психологію професійно-технічної освіти, психологію вищої школи.

Пізнавальний процес психіки особистості (cognitive process of personality psychology) – психічний процес, за допомогою якого людина пізнає світ. Формами п. п. п. о. є: відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, увага, уява, мова і мовлення.

Почуття (feelings) – це специфічно людські, узагальнені, стійкі переживання, ставлення до потреб, задоволення або незадоволення яких зумовлює позитивні чи негативні емоції.

Предмет психології (subject of psychology) – дослідження закономірностей, проявів та механізмів психіки.

Психіка (psychology) – 1) душа; 2) внутрішній світ людини; 3) сукупність психічних процесів як свідомих, так і несвідомих; 4) здатність мозку відображати об'єктивну дійсність у формі відчуттів, уявлень, думок та інших суб'єктивних образів об'єктивного світу (свідомість).

Психічні процеси (psychical processes) – різні форми єдиного, цілісного відображення суб'єктом об'єктивної дійсності. Розрізняють такі основні види П. п.: відчуття, сприймання, пам'ять, уявлення, уява, мислення, мовлення, емоції, почуття, увага, воля. З давніх часів ці П. п. поділяють на: пізнавальні, емоційні та вольові.

Психічні стани (psychical state) – психологічна характеристика особистості, що відображає її порівняно тривалі душевні переживання.

Психологічна культура особистості (psychological culture of personality) (як елемент загальної культури) – сукупність психологічних знань, здібностей, вмінь, навиків, які допомагають успішному самопізнанню, самовираженню і самовихованню особистості, а також успішному спілкуванню і взаємодії в різних соціальних групах.

Психологія (psychology) (з грецьк. psyche – душа, logos – слово, знання, вчення) – система знань (наука) про об'єктивні закономірності, прояви та механізми психіки.

Психологія особистості (psychology of personality) – галузь психологічних знань, яка займається вивченням психічних властивостей людини як цілісного утворення, як певної системи психічних якостей, що має відповідну структуру, внутрішні зв'язки, характеризується індивідуальністю та взаємопов'язана з навколишнім природним і соціальним середовищем.

Самоактуалізація особистості (self-actualization of personality) – в теорії А. Маслоу процес та результат повної реалізації талантів, здібностей і можливостей людини.

Самооцінка особистості (self-evaluation of personality) – оцінка людиною своїх якостей, себе, рівня успішності власної діяльності, сприйняття своєї особи іншими людьми, виходячи із системи цінностей людини.

Свідоме (conscious) – прояви психіки, що характеризуються контролем свідомості за перебігом психічних процесів. С. є протилежним станом несвідомого.

Свідомість (consciousness) – вища форма психіки, яка полягає в суб'єктивному відображенні об'єктивних властивостей предметів і явищ навколишнього світу, процесів, що відбуваються в ньому, своїх дій, у попередньому їх плануванні і передбаченні наслідків, у регулюванні взаємовідносин людини з природою і соціальною дійсністю.

Соціалізація людини (socialization of personality) – процес перетворення людської істоти на суспільного індивіда, утвердження її як особистості, включення у суспільне життя як активної сили.

Соціальна група (social group) – певна спільність людей, які поєднані на основі відповідних загальних ознак, що стосуються спільної діяльності, на підставі якої виникають певні психологічні утворення (соціальне почуття, інтереси та ін.).

Соціальна психологія (social psychology) – галузь психології, що вивчає психологічні прояви людини, які зумовлені її віднесенням в певну соціальну групу, та психологічні характеристики самих соціальних груп.

Соціально-психологічний клімат (social and psychological climate) – рівень міжособистісних стосунків, що виявляється як сукупність психологічних умов, які сприяють або заважають продуктивній діяльності особистості у групі; домінуючий настрій, морально-психологічна атмосфера, у якій виявляється властиве для членів групи ставлення до загальної справи і один до одного. Істотним показником с.-п. к. є рівень згуртованості групи.

Соціометрія (sociometric) – методика дослідження системи неформальних стосунків в певній групі в певний момент її існування. В основі лежить вимірювання відносин симпатій – антипатій, прийняття – неприйняття людьми одне одного, прихильностей, уподобань стосовно один одного.

Сприймання (perception) – це психічний процес відображення людиною предметів і явищ у цілому, в сукупності всіх їх якостей і властивостей при безпосередньому їх впливі на органи чуттів; сукупність відчуттів.

Стрес (stress) (дослівний переклад "напруга") – система реакцій (емоційний стан) організму у відповідь на будь-яку висунуту до нього вимогу. У стресовому стані людина припускається помилок у розподілі і переключенні уваги, у неї порушується перебіг пізнавальних процесів (сприймання, пам'ять, мислення), спостерігається розлад координації рухів, неадекватність емоційних реакцій, дезорганізація і гальмування всієї діяльності. Стрес може як позитивно, мобілізувально, так і негативно впливати на діяльність (дистрес), аж до повної її дезорганізації.

Темперамент (temperament) – індивідуально-типологічна характеристика людини, що виявляється в силі, напруженості, швидкості та врівноваженості перебігу її психічних процесів.

Трансперсональні психологічні теорії (transpersonal psychological theories) – це моделі людської психіки, в яких визнається значимість духовного і космічного вимірів та можливостей для розвитку свідомості. Людська психіка сумірна зі Всесвітом і всім існуючим. В центрі т. п. т. – ”психології за межами свідомості” – так звані ”змінені стани свідомості”, переживання яких може привести до зміни фундаментальних цінностей, духовного переродження і формування цілісності особистості.

Увага (attention) – це особлива форма психічної діяльності, яка виявляється у спрямованості і зосередженості свідомості на вагомих для особистості предметах, явищах навколишньої дійсності або власних переживаннях, при одночасному відволіканні від того, що не є предметом уваги.

Уява (imagination) – процес створення людиною на основі досвіду образів об’єктів, яких вона ніколи не сприймала, своєрідна форма відображення людиною дійсності, в якій виявляється активний випереджальний характер пізнання нею світу.

Характер (character) – комплекс сталих психічних властивостей людини, що виявляються в її поведінці та діяльності, у ставленні до суспільства, до праці, до інших, до самої себе.

6 Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : навч. посібник / Власова О. І. – К. : Либідь, 2005. – 400 с.
2. Дубравська Д. М. Основи психології : навч. посібник / Дубравська Д. М. – Львів : Світ, 2001. – 296 с.
3. Киричук О. В. Основи психології : підручник / О. В. Киричук, В. А. Роменець. – К. : Либідь, 2002. – 632 с.
4. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник / Максименко С. Д. – К. : Центр навч. літератури, 2004. – 272 с.
5. Мацко Л. А. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни ”Основи психології та педагогіки” / Мацко Л. А., Прищак М. Д., Первушина Т. В. – Вінниця : ВНТУ, 2006. – 67 с.
6. Мацко Л. А. Основи психології та педагогіки : навч. посібник Л. А. Мацко, М. Д. Прищак. – Вінниця : ВНТУ, 2009. – 158 с.
7. Мацко Л. А. Основи психології та педагогіки : навч. посібник для студентів заочної форми навчання Мацко Л. А., Прищак М. Д., Годлевська В. Ю. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 163 с.
8. Мацко Л. А. Основи психології та педагогіки. Психологія : лабораторний практикум / Мацко Л. А., Прищак М. Д., Первушина Т. В. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 139 с.
9. Москаленко В. В. Соціальна психологія : підручник / Москаленко В. В. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 624 с.
10. М’ясоїд П. А. Загальна психологія : навч. посібник / М’ясоїд П. А. – К. : Вища школа, 2001. – 487 с.
11. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник: у 2-х кн. Кн.1: Соціальна психологія особистості і спілкування / Орбан-Лембрик Л. Е. – К. : Либідь, 2004. – 574 с.
12. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник: у 2-х кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія / Орбан-Лембрик Л. Е. – К. : Либідь, 2006. – 560 с.
13. Панок В. Основи практичної психології : підручник / [В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.] – К. : Либідь, 2003. – 536 с.
14. Пашукова Т. І. Практикум із загальної психології / Пашукова Т. І. – К. : Т-во ”Знання”, КОО, 2000. – 204 с.

15. Прищак М. Д. Психологія. Ч. I : навч. посібник для студентів заочної форми навчання / М. Д. Прищак, Л. А. Мацко. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 98с.
16. Прищак М. Д. Психологія. Ч. II : навч. посібник для студентів заочної форми навчання / М. Д. Прищак, Л. А. Мацко. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 91 с.
17. Прищак М. Д. Психологія. Ч. I : навч. посібник / М. Д. Прищак, Л. А. Мацко. – Вінниця : ВНТУ, 2012. – 141с.
18. Прищак М. Д. Психологія. Ч. II : навч. посібник / М. Д. Прищак, Л. А. Мацко. – Вінниця : ВНТУ, 2012. – 103 с.
19. Роменець В. А. Історія психології XIX-початку XX століття : навч. посібник / Роменець В. А. – К. : Вища школа, 1995. – 614 с.
20. Русинка І. І. Психологія : навч. посібник / Русинка І. І. – К. : Знання, 2007. – 367 с.
21. Семенова А. В. Основи психології і педагогіки : навч. посібник / Семенова А. В., Гурін Р. С., Осипова Т. Ю. – К. : Знання, 2006. – 319 с.
22. Скрипченко О. В. Загальна психологія : підручник / Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. – К. : Либідь, 2005. – 464 с.
23. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки : навч. посібник / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2005. – 520 с.
24. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія : навч. посібник / Цигульська Т. Ф. – К. : Наукова думка, 2000. – 192 с.
25. Цимбалюк І. М. Психологія / Цимбалюк І. М. – К. : Професіонал, 2004. – 214 с.

7 Контрольні роботи

7.1 Рекомендації та вимоги до виконання контрольної роботи

1. Згідно з навчальним планом студенти виконують одну контрольну роботу.
2. Робота пишеться державною мовою, подається в письмовому або друкованому варіанті (формат А4, шрифт 14 пт, півтора інтервали між рядками).
3. Варіант контрольної роботи вибирається за порядковим номером прізвища студента в алфавітному списку, зафіксованому в журналі групи. Якщо в групі понад 30 студентів, то студентів, прізвище якого, приміром, значиться під номером 31, слід виконувати контрольну роботу варіанта 1, під номером 32 – варіанта 2 і т. д.
4. Вимоги до відповіді:
  - а) відповідність темі;
  - б) науковий характер (наявність посилань на літературу, якою Ви користувались);
  - в) відображення свого ставлення до теми;
  - г) обґрунтованість та аргументованість своєї точки зору (в тому числі конкретними прикладами).
5. В контрольній роботі мають бути розкриті всі 3 питання.
6. Обсяг контрольної роботи – близько 24-х сторінок письмового (7 – 9 сторінок на кожне питання) або близько 20-и сторінок друкованого тексту формату А4 (5 – 7 сторінок на кожне питання).
7. В контрольній роботі має бути перелік питань (план) та список літератури або посилання на електронні джерела, а також титульний лист (див. ”Зразок титульного листа”).
8. Список літературних джерел складається окремо до кожного питання і розміщується після викладення відповідного питання.
9. Контрольну роботу потрібно оформляти в такій послідовності: титульна сторінка, тема (питання 1), план, вступ, основна частина (3 – 4 пункти плану), висновки, список літератури. Далі у певній послідовності викладається питання 2 та питання 3.
10. Робота має бути зареєстрована в деканаті вашого факультету та на кафедрі філософії та гуманітарних наук (секція ГН) (ауд. 2360).
11. Термін подання контрольної роботи встановлюється згідно з графіком навчального процесу, але не пізніше як за 10 днів до початку сесії (дня складання заліку). Контрольні, здані пізніше

визначеного терміну, приймаються і перевіряються в десятиденний термін і студент складає залік в день, визначений для ліквідації заборгованості.

12. Якщо контрольна робота повторює вже здану, вона не зараховується.
13. Якщо контрольна робота не зарахована, Ви зможете її отримати на кафедрі філософії та гуманітарних наук (секція ГН) для доопрацювання.

7.2 Варіанти контрольних робіт

Варіант № 1

1. Психологічні знання та їх застосування в різних сферах життя. Психологічна культура особистості.
2. Відчуття, сприймання, мислення як форми та рівні пізнавального процесу психіки особистості.
3. Вчення про соціальну групу в психології.

Література: 1) 41; 81; 82; 87; 89; 97;
2) 49; 81; 87; 97;
3) 64; 65; 81; 87; 91; 94; 103.

Варіант № 2

1. Історичні етапи розвитку психологічних знань.
2. Пам'ять як форма пізнавального процесу психіки особистості. Розвиток пам'яті.
3. Міжособистісні конфлікти.

Література: 1) 81; 87; 89; 97;
2) 4; 79; 69; 81; 87; 97;
3) 15; 16; 26; 32; 36; 54; 75; 115.

Варіант № 3

1. Методи психологічних досліджень. Використання методів психологічних досліджень, їх позитивні сторони та недоліки.
2. Мислення як ключова форма пізнавального процесу психіки особистості.
3. Внутрішньоособистісні конфлікти.

Література: 1) 81; 87; 89;
2) 49; 81; 87; 97;
3) 15; 26; 129; 131.

Варіант № 4

1. Психологія особистості. Сучасні теорії психології особистості.

2. Увага. Значення уваги в навчально-виховному процесі.
3. Конфлікти в соціальних групах.

Література: 1) 7; 18; 73; 124;
2) 23; 42; 81; 87; 97; 120;
3) 26; 32; 36; 40; 54; 65; 75; 103; 115.

Варіант № 5

1. Фрейдизм як психологічна теорія особистості. Психоаналіз.
2. Уява. Значення уяви в формуванні творчої особистості.
3. Проблема міжособистісного взаєморозуміння.

Література: 1) 71; 87; 124; 143;
2) 23; 42; 81; 87; 97;
3) 29; 32; 36; 66; 131; 155; 158.

Варіант № 6

1. Неофрейдистські теорії особистості.
2. Мова та мовлення, їх значення у пізнавальній діяльності.
3. Вербальна комунікація (спілкування).

Література: 1) 71; 87; 118; 155;
2) 23; 42; 81; 87; 97;
3) 31; 68; 89; 97; 142.

Варіант № 7

1. Біхевіористські теорії особистості.
2. Емоційні процеси психіки особистості. Емоції та почуття.
3. Невербальна комунікація (спілкування).

Література: 1) 19; 87; 118; 124;
2) 45; 51; 58; 61; 81; 87; 97; 141;
3) 31; 68; 89; 97; 114; 142.

Варіант № 8

1. Гуманістичні теорії особистості.
2. Вольові процеси психіки особистості. Розвиток волі.
3. Актуалізація та маніпуляція у міжособистісній взаємодії.

Література: 1) 83; 118; 119; 124;
2) 50; 52; 81; 87; 97; 100;
3) 15; 34; 85; 106; 114; 158.

Варіант № 9

1. Трансперсональні теорії особистості.

2. Психічні стани особистості.
3. Соціально-психологічний клімат у соціальній групі.

Література: 1) 81; 85; 89; 97; 118; 124;
2) 81; 87; 97; 100; 123; 129;
3) 9; 17; 89; 92.

Варіант № 10

1. Гештальтпсихологія.
2. Природа темпераменту особистості.
3. Соціометричні дослідження соціальних груп.

Література: 1) 89; 113; 118; 124;
2) 66; 87; 97; 100; 125; 128; 139; 151;
3) 9; 17; 92; 89.

Варіант № 11

1. Когнітивні психологічні теорії.
2. Прояв властивостей темпераменту особистості в різних сферах життя (професійна діяльність, сімейні стосунки, спілкування та ін.).
3. Психологія кохання.

Література: 1) 81; 89; 118; 124; 135;
2) 64; 66; 87; 97; 100; 128; 151;
3) 52; 61; 87; 96; 97; 100; 141; 146.

Варіант № 12

1. Теорія трансакційного аналізу Е. Берна.
2. Характер особистості. Формування характеру.
3. Психологія дружби.

Література: 1) 15; 16; 87; 124;
2) 81; 87; 97; 100; 123;
3) 52; 61; 87; 96; 97; 100; 141; 146.

Варіант № 13

1. Самооцінка особистості.
2. Акцентуації характеру та їх вплив на поведінку особистості.
3. Психологія сімейних стосунків.

Література: 1) 81; 87; 88; 97; 100;
2) 72; 137; 158;
3) 52; 56; 141; 146; 154.

Варіант № 14

1. Самоактуалізація особистості (А. Маслоу, К. Роджерс).
2. Задатки та здібності особистості.
3. Психологія щастя. Як навчитися почувати себе щасливим.

Література: 1) 83; 87; 97; 119;
2) 30; 37; 87; 97; 147;
3) 6; 8; 70; 83.

Варіант № 15

1. Творчість особистості.
2. Стрес як психологічний стан особистості. Стрес та дистрес.
3. Психологія успіху.

Література: 1) 60; 121; 122;
2) 81; 87; 97; 100; 123; 129;
3) 6; 29; 34; 45; 47; 62; 70; 106.

Варіант № 16

1. Природа сну. Снобачення як джерело знань людини про себе.
2. Аналіз та засоби подолання стресу.
3. Психологія реклами.

Література: 1) 71; 97; 100; 143; 144;
2) 81; 87; 97; 100; 123; 129;
3) 46; 47; 90.

Варіант № 17

1. Нейро-лінгвістичне програмування.
2. Інтелект. Дослідження інтелекту.
3. Психологія гендеру.

Література: 1) 2; 13; 102;
2) 37; 38; 87; 100; 123; 147;
3) 3; 12; 14; 52; 104.

Варіант № 18

1. Розвиток психіки і свідомості.
2. Мотиваційна сфера особистості.

3. Політична психологія.

Література: 1) 27; 87; 97; 100; 123;

2) 87; 87; 100;

3) 3; 47; 48; 93; 103; 104.

Варіант № 19

1. Самосвідомість особистості.

2. Психофізіологічні особливості людей різного віку.

3. Психологія менеджменту.

Література: 1) 27; 87; 97; 100; 123;

2) 67; 101; 125; 155;

3) 66; 93; 151.

Варіант № 20

1. Стреси та їх профілактика.

2. Спрямованість особистості.

3. Психологія бізнесу.

Література: 1) 81; 87; 97; 100; 123; 129;

2) 27; 87; 97; 100; 123;

3) 64; 65; 74; 93; 128; 151.

Варіант № 21

1. Психологічна теорія діяльності.

2. Психологічні тренінги. Історія, сутність, застосування.

3. Психологія кольору

Література: 1) 97; 100; 123;

2) 19; 44; 55; 124; 157;

3) 1; 35; 79; 80; 130; 156.

Варіант № 22

1. Вікові особливості психологічного розвитку індивіда.

2. Проблема лідерства та керівництва.

3. Соціалізація особистості.

Література: 1) 67; 101; 125; 155;

2) 64; 66; 128; 151;

3) 3; 9; 19; 44; 124; 157.

Варіант № 23

1. Свідома та несвідома сфери психіки особистості.
2. Розвиток комунікативних якостей особистості.
3. Віртуальна реальність та проблеми кіберзалежності.

Література: 1) 88; 88; 100; 143; 144;
2) 31; 142; 150; 151;
3) 10; 63; 95; 158.

Білет № 24

1. Психологічні аспекти залежної поведінки та її подолання (наркоманія, алкоголізм, паління, емоційна залежність).
2. Психологія лідерства.
3. Психологія гри.

Література: 1) 10; 63; 95; 158;
2) 64; 66; 128; 151;
3) 19; 55; 124; 157.

Варіант № 25

1. Конституційні теорії темпераменту.
2. Візуальна психодіагностика. Як "читати" людину за її зовнішнім виглядом.
3. Проблеми адаптації особистості.

Література: 1) 97; 112; 123; 125; 139;
2) 114; 140; 156;
3) 3; 59; 63; 84; 94; 95; 104; 105.

7.3 Список рекомендованої літератури

1. Агостон Ж. Теория цвета и ее применение в искусстве и дизайне / Агостон Ж. – М. : Мир, 1982. – 184 с.
2. Андреас С. НЛП. Новые технологии достижения успеха С. Андреас, Ч. Фолкнер. – К. : София; М. : ИД Гелиос, 2001. – 448 с.
3. Андреева Г. М. Социальная психология / Андреева Г. М. – М. : Аспект Пресс, 2001. – 376 с.
4. Андреева О. А. Техника тренировки памяти / Андреева О. А. – Екатеринбург : НЕССИ-Пресс, 1992. – 192 с.
5. Андриенко Е. В. Социальная психология : учеб. пособие / Андриенко Е. В. – М. : Академия, 2001. – 264 с.
6. Аргайл М. Психология счастья / Аргайл М. – М. : Прогресс, 1990. – 336 с.

7. Асмолов А. Г. Психология личности. Принципы общепсихологического анализа : учебник / Асмолов А. Г. – М. : МГУ, 1990. – 367 с.
8. Ассанджолли Р. Психосинтез: теория и практика / Ассанджолли Р. – М. : REFL-book, 1994. – 320 с.
9. Афанасьева Т. А. Социально-психологический климат / Афанасьева Т. А. – М. : ИСИ МГУДТ, 2003. – 365 с.
10. Ахмед Ю. И. Чатовая зависимость как психосоциальная проблема / Ахмед Ю. И. – М. : Аист, 1991. – 129 с.
11. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : в схемах і таблицях : навч. посібник / Безпалько О. В. – К. : Центр навч. літератури, 2003. – 137 с.
12. Бендас Т. В. Гендерная психология : учеб. пособие / Бендас Т. В. – СПб. : Питер, 2005. – 431с.
13. Бэндлер Р. Из лягушек – в принцы. Вводный курс НЛП тренинга / Р. Бэндлер, Д. Гриндер. – М. : Флинта, 2000. – 224 с.
14. Берн Ш. Гендерная психология / Берн Ш. – СПб. : Прайм–ЕВРОЗНАК 2001. – 320 с.
15. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры / Э. Берн. – СПб. : Лениздат, 1992. – 400 с.
16. Берн Э. Трансактный анализ и психотерапия / Э. Берн. – М. : Братство, 1992. – 224 с.
17. Бойко В. В. Социально-психологический климат коллектива и личность / Бойко В. В., Ковалев А. Г., Панферов В. Н. – М. : Мысль, 1998. – 207 с.
18. Болтівець С. І. Практична психологія. Методи вивчення особистості / Болтівець С. І., Бастуй Н. А., Васьківська С. В. – Вип. І. – Суми : Мрія, 1992. – 440 с.
19. Вачков И. Основы технологии группового тренинга. Психотехники / Вачков И. – М. : Изд-во "Ось-89", 2000. – 224 с.
20. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : метод. посібник / Вітвицька С. С. – К. : Центр навч. літератури, 2003.– 316 с.
21. Власова О. І. Педагогічна психологія : навч. посібник / Власова О. І. – К. : Либідь, 2005. – 400 с.
22. Вознюк Н. М. Етико-педагогічні основи формування особистості : навч. посібник / Вознюк Н. М. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 196 с.
23. Волошина В. В. Загальна психологія : практикум : навч. посібник / Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О., Темрук О. В. – К. : Каравела, 2005. – 280 с.

24. Выготский Л. С. Психология / Выготский Л. С. – М. : ЭКСМО-Пресс, 2000. – 1008 с.
25. Гамезо М. В. Атлас по психологии / М. В. Гамезо, И. А. Домашенко. – М. : Просвещение, 1998. – 272 с.
26. Герасіна Л. М. Конфліктологія : підручник / [Л. М. Герасіна, М. І. Панов, Н. П. Осіпова та ін.] – Харків : Право, 2002. – 256 с.
27. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию / Гиппенрейтер Ю. Б. – М. : ЧеРо, 1996. – 336 с.
28. Годфруа Ж. Что такое психология: в 2-х т / Годфруа Ж. – М. : Мир, 1992. – 376 с.
29. Головаха Е. И. Психология человеческого взаимопонимания / Е. И. Головаха, Н. В. Панинос. – К. : Политиздат, 1989. – 189 с.
30. Голубева Э. А. Способности и индивидуальность / Голубева Э. А. – М. : Прометей, 1993. – 304 с.
31. Горянина В. А. Психология общения : учебное пособие / Горянина В. А. – М. : Академия, 2004. – 416 с.
32. Гришина Н. В. Психология конфликта / Гришина Н. В. – СПб. : Питер, 2006. – 464 с.
33. Гура О. І. Вступ до спеціальності "Педагогіка вищої школи": навч. посібник / Гура О. І. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 224 с.
34. Дейл Карнегі. Як завойовувати друзів та впливати на людей / Дейл Карнегі. – Харків : Промінь, 2001. – 560 с.
35. Джад Д. Цвет в науке и технике / Д. Джад, Г. Вышецки. – М. : Мир, 1978. – 592с.
36. Джелалі В. О. Психологія вирішення конфліктів : навч. посібник / Джелалі В. О. – Київ : Р.И.Ф., 2006. – 320 с.
37. Дружинин В. Н. Психология общих способностей / Дружинин В. Н. – СПб. : Изд-во Питер-Ком, 1999. – 368 с.
38. Дружинин Н. Развитие и диагностика способностей / Н. Дружинин, В. Шариков. – М. : ПЕРСЭ, 1991. – 480 с.
39. Дубравська Д. М. Основи психології : навч. посібник / Дубравська Д. М. – Львів : Світ, 2001. – 296 с.
40. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник / Дуткевич Т. В. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 456 с.
41. Ждан А. И. История психологии: от Античности до наших дней / Ждан А. И. – М. : МГУ, 1990. – 367 с.
42. Загальна психологія : підручник / За заг. ред. Максименка С. Д. –

- Вінниця : Нова книга, 2004. – 704 с.
43. Загальна психологія : підручник / [О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.] – К. : Либідь, 2005. – 464 с.
  44. Зайцева Т. Теория психологического тренинга / Зайцева Т. – СПб. : Речь, "Смысл", 2002. – 80 с.
  45. Занюк С. С. Психологія мотивації та емоцій : навч. посібник / Занюк С. С. – Луцьк : Вид. Волинського держ. університету, 1997. – 180 с.
  46. Зазыкин В. Г. Психология в рекламе / Зазыкин В. Г. – М. : Дата Стром, 1992. – 64 с.
  47. Зимбардо Ф. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйпе – СПб. : Питер, 2000. – 448 с.
  48. Иванов В. И. Политическая психология / Иванов В. И. – М., 1990. – 218 с.
  49. Иванов Е. Ф. Психология мышления и памяти : учеб. пособие / Иванов Е. Ф. – Х. : ХГУ, 1990. – 387 с.
  50. Иванников В. А. Психологические механизмы волевой регуляции / Иванников В. А. – М. : МГУ, 1991. – 140 с.
  51. Изард К. Психология эмоций / Изард К. – СПб. : Питер, 2000. – 464 с.
  52. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины / Ильин Е. П. – СПб. : Питер, 2007. – 544 с.
  53. Ильин П. М. Психология воли / Ильин П. М. — СПб. : Кондор, 2000. – 78 с.
  54. Ишмуратов А. Т. Конфлікт і згода / Ишмуратов А. Т. – К. : Наукова думка, 1996. – 190 с.
  55. Кавтарадзе Д. Н. Обучение и игра. Введение в активные методы обучения / Кавтарадзе Д. Н. – М. : Московский психолого-социальный институт Флинта, 1998. – 192 с.
  56. Карабанова О. А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования : учебное пособие / Карабанова О. А. – М. : Гардарики, 2004. – 320 с.
  57. Карелина А. А. Психологические тесты: в 2-х т. / Карелина А. А. – М. : ВЛАДОС, 2003. – 248 с.
  58. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості : навч. посібник / Кириленко Т. С. – К. : Либідь, 2007. – 256 с.
  59. Клейберг Ю. А. Психология девиантного поведения / Клейберг Ю. А. – М. : Профиздат, 2001. – 454 с.

60. Клименко В. В. Психологія творчості : навч. посібник / Клименко В. В. – К. : Центр навч. літератури, 2006. – 480 с.
61. Кон И. С. Дружба / Кон И. С. – СПб. : Питер, 2005. – 330 с.
62. Корнелиус Х. Выиграть может каждый / Х. Корнелиус, Ш Фэйр. – М. : Стрингер, 1992. – 116 с.
63. Корягина О. П. Проблемы мобильной зависимости и причины их возникновения / Корягина О. П. // Вопросы психологии. – 2006. – № 1. – С. 14 – 19.
64. Кричевский Р. Л. Психология малой группы: теоретический и прикладной аспекты / Р. Л. Кричевский, Е. М. Дубовская. – М. : Изд-во МГУ, 1991. – 207 с.
65. Крысько В. Г. Социальная психология : словарь-справочник / Крысько В. Г. – Минск : Харвест, 2001. – 688 с.
66. Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування : навч. посібник / Кубрак О. В. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2001. – 288 с.
67. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) : навч. посібник / Кутішенко В. П. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 128 с.
68. Лабунская В. А. Невербальное поведение / Лабунская В. А. – Ростов-на-Дону, 1986
69. Лапп Д. Улучшаем память в любом возрасте: пер. с франц. / Лапп Д. – М. : Мир, 1993. – 240 с.
70. Леви В. Л. Искусство быть собой / Леви В. Л. – М. : Знание, 1977. – 208 с.
71. Левчук Л. Т. Психоаналіз: історія, теорія, мистецька практика / Левчук Л. Т. – К. : Либідь, 2002. – 255 с.
72. Леонгард К. Акцентуированные личности / Леонгард К. – К. : Эксмо-Пресс, 2001. – 544 с.
73. Леонтьев Д. А. Очерк психологии личности / Леонтьев Д. А. – М. : Смысл, 1997. – 64 с.
74. Лесько О. Й. Етика ділових відносин : [навч. посібник] / О. Й. Лесько, М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська, Г. Г. Рузакова. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 320 с.
75. Ликсон Ч. Конфликт: семь шагов к миру / Ликсон Ч. – СПб. : Питер, 1997. – 149 с.
76. Личко А. Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков / Личко А. Е., Гиппенрейтер Ю. Б., Романов В. Я. – Санкт-Петербург: Речь, 2009. – 256 с.

77. Ложкин Г. В. Практическая психология конфликта : учеб. пособие / Г. В. Ложкин, Н. И. Повякель. – К. : МАУП, 2000. – 256 с.
78. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: основні положення : навч. посібник / Лозниця В. С. – К. : ЕксОб, 1999. – 303 с.
79. Люшер М. Какого цвета ваша жизнь. Закон гармонии в нас / Люшер М. – М. : Нірро, 2003. – 252 с.
80. Люшер М. Цветовой тест Люшера / Люшер М. – М. : АСТ; СПб. : Сова, 2005. – 192 с.
81. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник / Максименко С. Д. – К. : Центр навч. літератури, 2004. – 272 с.
82. Марцинковская Т. Д. История психологии : учебн. пособие / Марцинковская Т. Д. – М. : Изд. центр "Академия", 2001. – 291 с.
83. Маслоу А. Психология бытия / Маслоу А. – М. : Ваклер, 1997. – 300 с.
84. Майерс Д. Социальная психология / Майерс Д. – СПб. : Питер, 1997. – 686 с.
85. Майков В. Трансперсональная психология. Истоки, история, современное состояние / В. Майков, В. Козлов. – М. : АСТ, 2004. – 603 с.
86. Мацко Л. А. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни "Основи психології та педагогіки" / Мацко Л. А., Прищак М. Д., Первушина Т. В. – Вінниця : ВНТУ, 2006. – 67 с.
87. Мацко Л. А. Основи психології та педагогіки : навч. посібник / Л. А. Мацко., М. Д. Прищак. – Вінниця : ВНТУ, 2009. – 158 с.
88. Мацко Л. А. Основи психології та педагогіки. Психологія : лабораторний практикум / Мацко Л. А., Прищак М. Д., Первушина Т. В. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 139 с.
89. Мацко Л. А. Основи психології та педагогіки : навч. посібник для студентів заочної форми навчання / Мацко Л. А., Прищак М. Д. Годлевська В. Ю. – Вінниця : ВНТУ, 2009. – 158 с.
90. Мокшанцев Р. И. Психология рекламы : учеб. пособие / Мокшанцев Р. И. – М. : ИНФРА, 2001. – 228 с.
91. Мокшанцев Р. И. Социальная психология : учеб. пособие / Р. И. Мокшанцев, А. В. Мокшанцева. – М. : "ИНФРА-М", 2001. – 408 с.
92. Морено Я. Л. Социометрия / Морено Я. Л. – М. : Академический проект, 2003. – 384 с.
93. Морозов А. В. Деловая психология / Морозов А. В. – СПб. : Союз, 2000. – 576 с.

94. Москаленко В. В. Соціальна психологія : підручник / Москаленко В. В. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 624 с.
95. Москаленко В. Д. Зависимость: семейная болезнь / Москаленко В. Д. – М. : PerSe: ПЕР СЭ, 2002. – 335 с.
96. Мей Р. Любовь и воля / Мей Р. – Киев : Рефл-бук: Ваклер, 1997. – 376 с.
97. М'ясоїд П. А. Загальна психологія : навчальний посібник / М'ясоїд П. А. – К. : Вища школа, 2001. – 487 с.
98. Немов Р. С. Психология / Немов Р. С. – М. : Просвещение, 1995. – 500 с.
99. Немов Р. С. Психология : словарь-справочник: В 2-х ч. Ч.1 / Немов Р. С. – М. : Владос-ПРЕСС, 2003. – 304 с.
100. Немов Р. С. Психология: в 3-х т. / Немов Р. С. – М. : Просвещение, 1995. – 631 с.
101. Обухова Л. Ф. Детская (возрастная) психология / Обухова Л. Ф. – М. : Российское педагогическое агентство. 1996. – 374 с.
102. О'Коннор Д. Принципы NLP / Д. О'Коннор, Я. Мак-Дермотт. – К. : София, 2000. – 223 с.
103. Ольшанский Д. В. Психология мас / Ольшанский Д. В. – СПб. : Питер, 2002. – 363 с.
104. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник: у 2-х кн. Кн.1: Соціальна психологія особистості і спілкування / Орбан-Лембрик Л. Е. – К. : Либідь, 2004. – 574 с.
105. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник: у 2-х кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія / Орбан-Лембрик Л. Е. – К. : Либідь, 2006. – 560 с.
106. Осипова А. А. Манипуляции в общении и их нейтрализация: умей сказать "нет!" / Осипова А. А. – Ростов н/Д : Феникс, 2006. – 220 с.
107. Основи психології : навч. посібник / [Веракіс А. І., Завалевський Ю. І., Левківський К. М.]. – К. : Р.И.Ф., 2005. – 416 с.
108. Основи психології : підручник / За заг. ред. О. В. Киричука В. А. Роменця. – К. : Либідь, 2002. – 632 с.
109. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин : навч. посібник / Палеха Ю. І. – К. : Кондор, 2008. – 356 с.
110. Панок В. Основи практичної психології : підручник / [В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.] – К. : Либідь, 2003. – 536 с.

111. Пашукова Т. І. Практикум із загальної психології / Пашукова Т. І. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2000. – 204 с.
112. Первин Л. Психология личности: Теории и исследования / Л. Первин, О. Джон. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 607 с.
113. Перлз Ф. Теория гештальттерапии / Перлз Ф. – М. : Институт общегуманитарных исследований, 2001. – 384 с.
114. Пиз А. Язык телодвижений: Как читать мысли других по их жестам / Пиз А. – СПб. : Изд. дом "Рутенберг", 2000. – 272 с.
115. Прикладная конфликтология: хрестоматия / Сост. К. В. Сельченко. – Минск : Харвест, 1999. – 624 с.
116. Психологические тесты / Под. ред. Карелина А. А.: В 2-х т. – М. : ВЛАДОС, 2003. – Т. 2. – 248 с.
117. Психологія : підручник / За ред. Трофімова Ю. Л. – К. : Либідь, 2001. – 560 с.
118. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека /Роджерс К. – М. : Прогресс, 1998. – 480 с.
119. Роджерс К. Клиентоцентрированная терапия / Роджерс К. – М. : Ваклер, 1997. – 436 с.
120. Романов В. Я. Психология внимания / Романов В. Я., Роменец В. А., Дормашев Ю. Б. – М. : Тривола, 1995. – 347 с.
121. Роменец В. А. Психологія творчості : навч. посібник / Роменец В. А. – К. : Либідь, 2001. – 288 с.
122. Рибалка В. В. Психологія розвитку творчої особистості / Рибалка В. В. – К. : ІЗМН, 1996. – 236 с.
123. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / Рубинштейн С. Л. – СПб. : Питер, 2000. – 712 с.
124. Рудестам К. Групповая психотерапия / Рудестам К. – М. : Класс 1998. – 240 с.
125. Русалов В. М. Биологические основы индивидуально-психологических различий / Русалов В. М. – М. : Наука, 1979. – 352 с.
126. Русинка І. І. Психологія : навч. посібник / Русинка І. І. – К. : Знання, 2007. – 367 с.
127. Сабуров А. С. Психология : курс лекций / Сабуров А. С. – К. : Лекс, 1996. – 205 с.
128. Самыгин С. И. Психология управления / С. И. Самыгин, Л. Д. Столяренко – Ростов н/Д: Феникс, 1997. – 505 с.
129. Селье Г. Стресс без дистресса / Селье Г. – М. : Прогресс, 1982. – 127 с.

130. Серов Н. В. Светоцветовая терапия. Смысл и значение цвета: информация - интеллект / Серов Н. В. – СПб. : Речь, 2001. – 256 с.
131. Скотт Дж. Г. Конфликты: пути их преодоления / Скотт Дж. Г. – К. : Внешторгиздат, 1991. – 191 с.
132. Скрипченко О. В. Загальна психологія : підручник / Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. – К. : Либідь, 2005. – 464 с.
133. Скрипченко О. Загальна психологія : навч. посібник / Скрипченко О., Долинська Л., Огороднійчук З. та ін. – К. : "А.П.Н.", 1999. – 463 с.
134. Смит И. Современные системы психологи / Смит И. – СПб. : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 384 с.
135. Солсо Р. Когнитивная психология / Солсо Р. – СПб. : Питер, 2006. – 589 с.
136. Степанов О. М. Основы психології і педагогіки : навч. посібник / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2005. – 520 с.
137. Столяренко Л. Д. Основы психологии / Столяренко Л. Д. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1997. – 721 с.
138. Столяренко А. М. Психология и педагогіка : учеб. пособие / Столяренко А. М. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 423 с.
139. Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии: Пер. с пол. Стреляу Я. – М. : Прогресс, 1982. – 230 с.
140. Тараненко В. И. Управление персоналом, корпоративный мониторинг, психодиагностика. Тесты для отбора персонала / Тараненко В. И. – М., 2002. – 236 с.
141. Тозман Л. Я. Психология эмоциональных отношений / Тозман Л. Я. – М. : Изд-во МГУ, 1987. – 174 с.
142. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування : навч. посібник / Трухін І. О. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 335 с.
143. Фрейд З. Введение в психоанализ : лекции / Фрейд З. – СПб. : Питер, 2002. – 384 с.
144. Фрейд З. Толкование сновидений / Фрейд З. – К. : Здоров'я, 1991. – 384 с.
145. Фромм Э. Душа человека / Фромм Э. – М. : Республика, 1992. – 402 с.
146. Фромм Э. Искусство любить : пер. с англ. / Фромм Э. – СПб. : Азбука-классика, 2005. – 224 с.
147. Холодная М. А. Психология интеллекта: парадоксы исследования / Холодная М. А. – М. : Томск, Барс, 1997. – 392 с.

148. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія : навч. посібник / Цигульська Т. Ф. – К. : Наукова думка, 2000. – 192 с.
149. Цимбалюк І. М. Психологія / Цимбалюк І. М. – К. : Професіонал, 2004. – 214 с.
150. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів : навч. посібник / Цюрупа М. В. – К. : Кондор, 2004. – 182 с.
151. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера : навч. посібник / Чайка Г. Л. – К. : Знання, 2005. – 442 с.
152. Шостром Э. Анти-Карнеги / Шостром Э. – Минск : Попурри, 1996. – 398 с.
153. Шнейдер Л. Б. Психология семейных отношений : курс лекций / Шнейдер Л. Б. – М. : Апрель-Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 512 с.
154. Шихи Г. Возрастные кризисы. Ступени личностного роста / Шихи Г. – СПб. : "Ювента", 1999. – 434 с.
155. Щёкин Г. В. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению / Щёкин Г. В. – М., 2007. – 616 с.
156. Эльконин Д. Б. Психология игры / Эльконин Д. Б. – М. : Педагогика, 1978. – 304 с.
157. Юнг К. Г Психологические типы / Юнг К. Г. – М. : ООО "Попурри", 1998. – 656 с.
158. Юрьева Л. Н. Компьютерная зависимость: формирование, диагностика, коррекция и профилактика : монография / Л. Н. Юрьева. Т. Ю. Ботьбот. – Днепропетровск : Пороги, 2006. – 196 с.

7.4 Зразок титульного листа

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту
Кафедра філософії та гуманітарних наук

Контрольна робота з дисципліни ”ПСИХОЛОГІЯ”

Варіант №

Виконав:

Перевірив:

_____
_____

Вінниця 2017

Навчальне видання

**Методичні вказівки
до вивчення дисципліни ”Психологія”
студентами заочної форми навчання**

Редактор В. Дружиніна
Коректор З. Поліщук

Укладачі: Микола Дем’янович Прищак
Лариса Анатоліївна Мацко
Віталій Анатолійович Сіверський

Оригінал-макет підготовлено М. Прищак

Підписано до друку 19.05.2017 р.
Формат 29,7×42¼. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 5,64.
Наклад 40 (1-й запуск 1-20) пр. Зам. № 2017-152.

Видавець та виготовлювач
Вінницький національний технічний університет,
інформаційний редакційно-видавничий центр.

ВНТУ, ГНК, к. 114.
Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021.
Тел. (0432) 59-85-32, 59-81-59,
press.vntu.edu.ua,
E-mail: kivc.vntu@gmail.com.

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.